

Kapitel 6.

Retsplejelovens kapitel 75 a.

6.1. Besigtigelse.

Kapitel 75 a (§§ 822 og 823) i retsplejeloven handler om besigtigelse. Reglerne vedrører både politiets besigtigelser og besigtigelser foretaget af retten - såvel under domsforhandlingen som under sagens forberedelse.

Reglerne har sammenhæng med bestemmelserne om ransagning, jf. § 822, stk. 5. Se endvidere foran kapitel 4.3., hvor det omtales, at retsplejelovens § 822, stk. 1, muligvis i et vist omfang anvendes som hjemmel for politiets gerningsstedsundersøgelser, uagtet disse retteligt har karakter af ransagninger.

På den baggrund finder udvalget det hensigtsmæssigt at foreslå en revision af kapitel 75 a samtidig med en revision af ransagningsreglerne. Ved denne revision vil en del af reglerne i kapitel 75 a kunne ophæves, medens andre foreslås flyttet til de afsnit i retsplejeloven, hvor de naturligt hører hjemme.

6.2. Syn og skøn i straffesager.

Som led i politiets ransagninger og andre undersøgelser under efterforskningen er det ofte nødvendigt at søge bistand hos særligt sagkyndige personer. Dette kan ske ved indhentelse af udtalelser fra særlige politiafdelinger, f.eks. fra rigspolitichefens tekniske afdeling om våben og andre redskaber anvendt under lovovertrædelser, eller fra Centralbureauet for **Identifikation** om **fingeraftryk**. I vidt omfang indhentes også erklæringer fra andre offentlige in-

stitutioner, f.eks. fra de retsmedicinske institutter om blodprøver og analyser af narkotiske stoffer eller fra Statens Bilinspektion om omstændigheder i forbindelse med færdselsuheld. I nogle tilfælde er det nødvendigt for politiet at antage privatpersoner til at udføre de ønskede undersøgelser, f.eks. revisorer til revision af regnskaber.

Erklæringer fra sådanne sagkyndige personer eller institutioner kan af politiet indhentes og anvendes som bevis under sagen uden tilladelse fra retten. Erklæringer fra privatpersoner kan dog kun benyttes som bevismidler, når retten giver tilladelse i medfør af retsplejelovens § 877, stk. 3. Forsvareren har under domsforhandlingen mulighed for at søge at anfægte rigtigheden af erklæringerne under henvisning til, at de er ensidigt indhentede af anklagemyndigheden. Som oftest vil erklæringerne dog have betydelig autoritet.

På denne baggrund og under hensyn til, at det er anklagemyndigheden, der har bevisbyrden i straffesager, er der sjældent behov for foretagelse af egentligt syn og skøn i straffesager. Det kan dog forekomme navnlig på forsvarets begæring, jf. f.eks. U 1974.627 ØLK. Hjemmel til syn og skøn i straffesager findes i retsplejelovens § 823, der henviser til de almindelige regler om syn og skøn i kapitel 19, der er placeret i lovens anden bog, som omhandler "Fælles bestemmelser for borgerlige sager og straffesager".

Udvalget foreslår, at denne hjemmel opretholdes, men at bestemmelsen i § 823 forenkles og flyttes til § 196, stk. 1. Herved opnås en samlet fremstilling af reglerne om syn og skøn i straffesager i retsplejelovens kapitel 19. Udvalgets forslag til ændret og forenklet formulering af § 196, stk. 1, indeholder ikke særlige betingelser for udmeldelse af syn og skøn i straffesager, men det er naturligvis en forudsætning for beslutning om foretagelse af syn og skøn, at retten finder dette nødvendigt.

6.3. Rettens besigtigelse.

Retsplejelovens § 822 indeholder udførlige regler om rettens besigtigelse både under domsforhandlingen og under sagens forberedelse. I sidstnævnte henseende anvendes betegnelsen "undersøgelsesretten", som også findes i § 686, hvorimod den tilsvarende betegnelse udgik af § 694 ved ændringsloven nr. 243 af 8. juni 1978, jf. udvalgets betænkning nr. 622/1971 om efterforskning i straffesager.

I praksis foretages der i dag næsten ikke retlige besigtigelser under efterforskningen. Dette hænger sammen med den rollefordeling mellem politiet og retten, som blev endeligt fastlagt ved den nævnte ændringslov, og hvorefter selve efterforskningen varetages af politiet, medens retten kun kommer ind i billedet, hvis der skal træffes foranstaltninger, som kræver rettens godkendelse, hvis der skal ske anteciperet bevisførelse i form af indenretlige afhøringer, eller hvis der skal tages stilling til tvister under efterforskningen.

Derimod foretager retten ikke sjældent besigtigelser som led i bevisførelsen under domsforhandlingen. Dette kan ske i form af forevisning i retten af synbare bevismidler, f.eks. våben, beklædningsgenstande eller dokumenter. Sådanne besigtigelser må antages at have hjemmel i de almindelige regler om bevisførelsen.

Det hænder også - men mere sjældent - at der under domsforhandlingen foranstaltes en besigtigelse af lokaliteter uden for retslokalet, navnlig af gerningsstedet for en forbrydelse. I så fald skal ifølge retsplejelovens § 822, stk. 3, "de personer være til stede, som ellers skal være nærværende under domsforhandlingen".

Efter udvalgets opfattelse kan de bestemmelser i § 822, som omhandler retlige besigtigelser under efterforskningen, ophæves. Såfremt der i ganske ekstraordinære tilfælde er behov for bevissikring inden domsforhandlingen ved besigtigelse af genstande, der ellers vil gå til grunde, kan

dette ske ved udmeldelse af syns- og eventuelt skønsmand, der afgiver en beretning til retten - om fornødent bilagt kortskitser og fotografier - og som kan afhjemles under domsforhandlingen. På denne baggrund kan § 822, stk. 2, sidste pkt., og stk 4, ophæves.

Udvalget foreslår endvidere, at reglerne om rettens besigtigelse af gerningssteder m.v. som led i domsforhandlingen flyttes til kapitel 77, der handler om domsforhandling ved landsret, og her indsættes som et nyt stk. 4 i S 880.

Det er ikke herved tilsigtet at afskære retten fra at foretage besigtigelse i forbindelse med efterforskningsforhør.

Sådanne åstedsforretninger vil ofte finde sted på lokaliteter, hvortil almenheden har adgang. Ellers vil fornødent samtykke fra den, der har rådighed over lokaliteten, i praksis altid foreligge. Udvalget finder det derfor ikke nødvendigt i retsplejeloven at indsætte regler om pligt for den pågældende til at lade retten foretage åstedsforretning. I øvrigt må det antages, at retten kan træffe bestemmelse om sådan forretning i samme omfang, som retten kan træffe bestemmelse om ransagning ved politiet.

6.4. Andre regler i kapitel 75 a.

Efter udvalgets opfattelse er der ikke behov for regler i retsplejeloven om politiets besigtigelser. Hvis disse har karakter af ransagning, vil de være regulerede i lovudkastets kapitel 73. Hvis de ikke har karakter af ransagning, vil de ikke udgøre straffeprocessuelle tvangsindgreb, og regulering er derfor ufornöden, jf. nærmere foran, side 35 ff samt kapitel 2.3.1.

Heller ikke reglen i retsplejelovens § 822, stk. 1, sidste led, om, at politiet skal drage omsorg for, at den forefundne tilstand bliver uforandret, indtil retshandlingen kan finde sted, findes det nødvendigt at overføre til lovudkastet. Hvor en sådan opretholdelse af en tilstand af

hensyn til efterforskningen og retsforfølgningen måtte være nødvendig, følger politiets pligt dertil allerede af retsplejelovens §§ 108, stk. 1, og 742-743.

Herefter kan retsplejelovens kapitel 75 a i det hele ophæves.